

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nuorisoasuntoliitto NAL ry:n lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

- Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista

Nuorisoasuntoliitto NAL ry ei kannata yleisen asumistuen leikkauksia, sillä leikkaukset todennäköisesti lisäävät nuorten vaikeuksia selvitä asumismenoistaan ja kasvattavat nuorten asunnottomuuden riskiä Suomessa.

Esityksen toimien toteutuessa erityisesti pienituloisten työssäkäyvien ruokakuntien sekä yksinasuvien mahdollisuudet selvitä asuinmenoistaan heikkenevät. Nuorista suurin osa asuu yksin ja nuoret ovat suurin asumistukea käyttävä ikäryhmä, joten leikkauksien vaikutus nuoriin ja heidän vuokranmaksukykyensä tulee olemaan voimakas.

Nuoret ovat tyypillisesti pienituloisia ja käyttävät sosiaaliturvaetuuksia elämisen kuluista selviämiseksi. Asumistuen leikkaaminen on suuri leikkaus nuorten toimeentuloon. Asumisen ja elämisen kulut ovat viime vuosina nousseet erityisesti pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa, ja monille nuorille vuokratuloista selviäminen on jo nyt vaikeaa. Pahimmillaan esitykseen kirjatut leikkaukset tulevat lisäämään nuorten asunnottomuuden riskiä.

Nuorten hyvinvointi on viime vuosien aikana heikentynyt ja nuorten taloushuolien lisääminen tulee lisäämään nuorten pahoinvointia. Nuorten pahoinvoinnin syventyminen tulee näkymään tulevaisuudessa nuorten lisääntyneenä avun ja tukipalvelujen tarpeena ja lisäkuluina valtiolle.

- Lausuttavaa ansiotulovähennyksestä luopumisesta (lain 13 §)

Nuorisotasuntoliitto NAL ry ei kannata asumistuen ansiotulovähennyksestä luopumista, sillä se laskee tuensaajien mahdollisuutta ottaa vastaan osa-aikatöitä toimeentulonsa parantamiseksi, ja näin heikentää monen tuensaajan toimeentuloa sekä voi pahentaa eri alojen työvoimapulaa.

Esityksen mukaan uudistuksen tavoite on tukea lisätyön vastaanottamista ja siirtymiä osittaisesta työstä kokoaikatyöhön. On monia syitä, minkä vuoksi asumistukea saavat tekevät osa-aikatöitä tai lyhennettyä työviikkoa. Merkittäviä syitä osa-aikatyölle on perheen tai omaisten arjen järjestely, opiskelu ja oma terveydentila. Osa tekee osa-aikatöitä, koska kokoaikatyötä ei ole tarjolla. Erityisesti nuorille ja työelämään juuri siirtyneille vakituisen kokoaikaisen työn löytäminen voi olla vaikeaa ja työelämä on usein pirstaloitunutta ja epävarmaa.

Ansiotulovähennyksen poistamisen myötä kannustimet osa-aikatyön vastaanottamiseen tuen saannin ohella vähenevät ja jo valmiiksi pienituloisten toimeentulosta katoaa elämisen kuluihin tarvittava merkittävä osa. Muutos voi myös ajaa tuensaajia pois työmahdollisuuksista kohti muihin sosiaaliturvaetuuksiin tukeutumista elämisen kustannuksista selviytymiseksi, mikä ei tue hallituksen säästötavoitteita.

Suomessa on myös useita aloja, joita vaivaa tällä hetkellä työvoimapula, erityisesti sosiaali- ja terveysala. Työllisyyden tai palvelujen järjestämisen kannalta ei ole kannattavaa, että sosiaali- ja terveysalan tai muiden työvoimapulasta kärsivien alojen ammattilaisten kannustimia vastaanottaa osa-aikatöitä alennetaan.

- Lausuttavaa enimmäisasumismenojen kuntaryhmituksen muutoksesta (lain 10 §)

Nuorisotasuntoliitto NAL ry ei kannata esitettyä kuntaryhmituksen muutosta, sillä se voi syventää erityisesti hoito- ja palvelualojen työvoimakriisiä ja nostaa asunnottomuusriskiä Helsingissä.

Helsingin asumistuen korkeamman enimmäismäärän laskeminen muun pääkaupunkiseudun tasolle pienentää sekä helsinkiläisten tuensaajien mahdollisuuksia selvittää asuinmenoistaan sekä vastaanottaa erityisesti matalapalkka-alojen työtä Helsingissä. Asumistuen muutokset

yhdistettynä enimmäisasumismenojen kuntaryhmituksen muutokseen tarkoittaa, että asumistuen leikkaukset kohdistuvat erityisen voimakkaasti helsinkiläisiin tuensaajiin.

Helsingissä asumisen kustannukset ovat korkeat muuhun Suomeen verrattuna. Helsingissä asuvien pienituloisten toimeentuloon tulee muutosten myötä merkittävä asumiskustannuksista selviämiseen vaikuttava lovi, mikä voi nostaa asunnottomuuden riskiä Helsingissä. Asunnottomuus Suomessa keskittyy jo Helsinkiin ja muualle pääkaupunkiseudulle. Leikkauksien myötä monen helsinkiläisen tuen saajan vuokranmaksukyky voi ylittyä, jolloin he joutuvat luopumaan kodeistaan tai päätyvät jopa asunnottomiksi.

Muutoksien takia Helsingin vetovoima tulee luultavasti vähenemään etenkin matalapalkka-aloilla ja mahdollisesti myös opiskelupaikkakuntana. Jos nuorilla ei ole varaa asua jo valmiiksi asuinkustannuksiltaan kalliissa Helsingissä, eivät he tule muuttamaan Helsinkiin opintojen tai töiden perässä. Naapurikuntien pienemmät asumiskustannukset houkuttelevat pienituloisia muuttamaan Helsingin sijaan muualle. Helsingissä on jo nyt suuri työvoimapula erityisesti matalapalkka-aloilla, eikä näiden alojen töiden vastaanottamisen kynnyksen nostaminen ole toivottava kehityssuunta.

Sormunen Hilma
Nuorisoasuntoliitto NAL ry